

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 gold.,
po pošti prejemam
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Izdajatelju „Mira“.

Leto VII.

V Celovcu 25. oktobra 1888.

Št. 20.

Potegnimo se za slovensko šolo!*

Kdor hoče videti in spoznati, da nemške šole niso za slovenske otroke, lahko to vsak dan vidi in spozna. Otroci hodijo po osem let v šolo, pa nazadnje ne znajo ne nemški, ne slovenski. To se pravi, slovenski znajo govoriti, pa brati in pisati po slovenski le malo ali nič; po nemški bi znali brati in pisati, pa ne zastopijo, kaj berejo, in ne znajo zapisati, kar mislijo. Veliko lepega bi se lahko v dolgih osmih letih naučili, ko bi bil poduk v maternem jeziku; pri nemškem poduku pa potrebujejo več let, prej da začnejo učitelja razumevati, in kedar bi ga že nekoliko zastopili, so pa tudi šolska leta že pri kraju! Kaj še le bo, kedar dobimo šestletno šolo? Vseh šest let se bo vzbilo z nemščino, naučili se je pa vendar ne boje, kaj družega pa še menj. Pa še nekaj: prašajte duhovnike, in vsak vam bo povedal, da ne more krščanskega nauka dobro podučevati, ker otroci ne znajo brati slovenskega katekizma, nemškega pa ne zastopijo. Ali je res nemščina več vredna, kakor krščanski nauk in vse druge reči, kterih bi se imeli otroci v šoli učiti? in posebno še potem, kedar sami vidite, da se nemščine niti ne naučijo?

Prevdarimo stvar, kakor hočemo, vselej pridemo do spoznanja, da z nemškim podukom ne pridemo naprej. Kaj pa tedaj? Zmirom slišimo vpiti: „Nemščina nam je vendar potrebna!“ Zdi se nam, da slovenski kmet ne živi od nemščine, ampak od svojega dela in polja; tudi se nam zdi, da bi tudi Nemcem nič ne škodovalo, ko bi se naučili nekoliko slovensčine, pa se je vendar nočejo učiti, še ene ure jej ne pustijo v svojih šolah! Oni namreč dobro vejo, da bi se njih otroci nič družega ne mogli naučiti, ko bi ves šolski čas ubili s slovensčino; oni vejo, da male šole niso za učenje tujih jezikov, ampak da se otrok izgoji (izredi) v krščanskem duhu in da se nauči branja, pisanja, računanja in drugih rečij. Za sebe in svoje šole to dobro vejo, za nas Slovence pa delajo druge postave! Radi bi namreč vse pomenčili, da bi njih otroci lahko tudi med Slovenci dobivali dobre službe.

* Častiti bralci naj nam ne zamerijo, da pustimo v našem listu toliko prostora za razprave zastran šole. Dokler si ne priborimo šol, kakoršnih si želimo Slovenci, moramo naprej in naprej krivice razkrivati, podučevati in se pritoževati. Kjer je krivica najhujša, tam je tudi pomoč najpotrebnejša.

Vendar pa je dobro, če Slovenec zna oba deželna jezika, posebno za take, ki nimajo za očetom druge dote, ko to, kolikor jih je izučiti dal. Kdor pa želi, da bi se njegov sin nemški naučil, bo to veliko prej in veliko bolje dosegel, ako ga dá za eno ali dve leti v nemško mesto, ali pa kam drugam med trde Nemce. Tako se je včasih godilo, in sinovi so se v dveh letih več nemščine naučili, kakor zdaj v domači šoli v osmih letih. Zakaj pa? Zato, ker doma le v šoli nemški slišijo, pri stariših in med otroci je pa vse slovensko; med trdimi Nemci pa ne slišijo družega, ko nemški, in se morajo naučiti nemščine. Tukaj tedaj imate pripomoček tisti, ki hočete po vsej sili, da se otroci naučijo nemščine; šolo, malo šolo pa pustite za njeni pravi namen, in prvi namen ljudske šole je krščanska izreja in poduk.

To reč smo že tolikrat preresetavali, da bi morala biti vsakemu jasna. Vendar nemškutarke občine in nemškutarški šolski soveti ne nehajo pošiljati prošenj do deželnega šolskega sveta, da naj ostane pri nemškem poduku v slovenskih šolah. Te prošnje izvirajo deloma iz nevednosti, deloma iz nemškutarke zagrizenosti. Proti obema se je težko vojskovati; počakati je treba, da se domači zaslepljenci iztreznijo, tuji usiljenci pa iz naših občinskih zastopov izpahnejo!

Znano pa nam je, da je večina koroških Slovencev že spredvidela in spoznala potrebo slovenskih šol, in prav do teh narodnih, katoliških Slovencev hočemo danes spregovoriti besedo. Ni prav, da pustimo samo nasprotnike govoriti, mi pa molčimo; tudi mi se moramo krepko oglasiti. Nam pa ni za to, da bi samo deželni šolski svet zvedel naše želje, saj te že davno pozna, ko bi nas slišati hotel! Nam je za to, da v resnici kaj dosežemo. Zato nam ni pomagano s samimi izjavami, ampak s pravilno spisanimi prošnjami, na ktere je treba dati odgovor, da se moremo pritožiti še naprej, ako odgovor ni po naši volji. Tudi nam ni pomagano, ako se na prošnjo podpiše le nekaj posamičnih posestnikov, ker ti ne predstavljajo pravne osebe in se ne morejo dalje toževati. Tacega tožarenja tudi ne moremo pričakovati od krajnih šolskih svetov, ker so ti šolskim oblastim podredjeni. Edino poklicane za tako vojsko za pravico so občine, ki predstavljajo pravne osebe, smejo govoriti v imenu prebivalstva in niso podredjene šolskim oblastnjam. Kjerkoli je tedaj občina v slovenskih rokah, naj se nemudoma skliče občinska seja in naj se stori pravilen sklep zavolj šole ter naj se spiše in podpiše ter s

pečatom potrdi prošnja do okrajnega šolskega sveta. Kedar je tam ovržena (kar smo že vajeni), se spiše priziv ali rekurz na deželni šolski svet, in kedar tam nič ne opravimo, se obrnemo s prizivom do naučnega ministerstva. Nekatere slovenske občine bojo rekly: „Saj smo to že storili, pa nič ni izdalo.“ Res, da prej nič ni izdalo, zdaj pa b.o. Le čujte!

Šmarska občina na Štajerskem se je pritožila zoper usiljevanje nemškega poduka, in zmaga je pri ministerstvu! To slišati, so se mnoge štajerske občine oglasile in ravno to tirjale. Zdaj je že druga dobila odgovor, to je občina Št. Lovrenc v slovenskih gorah. Minister je odločil, da ima biti samo slovensčina učni jezik, nekoliko nemščine (kot neobvezni predmet) pa naj se učijo otroci tistih starišev, ki to (nekaj nemščine) želijo. Minister pl. Gautsch tedaj ostane pri besedi, katero je govoril dne 1. maja 1888 v državnem zboru: „Zastran ljudskih šol le toliko omenim, da sem načelno za to, da se otroci podučujejo v maternem jeziku, kjer stariši niso drugih misli. In skrbel bom, kakor daleč moja oblast seže, da se bojo postavile v tem smislu spolnovali.“ Zdaj se ni treba izgovarjati: „Bomo počakali, kaj bodo drugi opravili, potem bomo pa še mi pritisnili!“ Da se nekaj doseže, kaže nam izgled dveh štajerskih občin; za Korošce velja tista šolska postava, kakor za Štajerce. Ktere občine se bojo tedaj prej oglasile, bojo tudi prej dosegle svoj namen, in za tako imenitno reč je vendar škoda, ako se zavleče za dve ali tri leta, namesto da bi se precej uravnala! Pomisliti pa je še pregovora „beati possidentes“, ki se zamore tudi tako tolmačiti: „kar človek že ima, ložej drži, ko to, kar še le lovi!“ Tiste občine, ki so zdaj prekasne, znajo se še kedaj kesati, ker bi se jim vtegnilo kedaj reči: „Kdor je notri, je notri; in kdor je še zunaj, naj ostane zunaj!“

Akoravno bomo na tak način le nekaj slovenskih šol na Koroškem dobili, namreč v takih občinah, ki so zdaj v slovenskih rokah (kakor: Jezersko, Bistrica podjunska, Št. Jakob rožni, Rekarja ves, Bilčoves, Globasnica, Šmarjeta rožna in še nekaj drugih), vendar ne smemo biti s tem začetkom nezadovoljni. Toliko več se bomo namreč potrudili, da dobimo občino za občino v svoje roke, in to nam bo v dvojen dobiček: prvič se bo taka pridobljena občina brž oglasila za slovensko šolo, drugič pa nam bo vsaka v korist pri volitvah in v vseh političnih zadevah. Tiste zmešane ali pa hudomušne glave, ki zdaj v „Celovčanki“ tako na vse pretege cvilijo, da naj v šolah ostane nemški poduk, bomo pehali iz občinskih zastopov, da bojo zgubljeni na Slovenskem kraj za krajem in se počasi pomaknili proti nemški meji, kjer bojo srečno pljusknili v naročje matere Germanije, katero jim iz srca privoščimo!

Dodatki k šolski debati.

I.

Znano je, kako se je dr. Ubl v našem deželnem zboru razkoračil nad slovenskimi kateheti. Očital jim je, da zanemarjajo šolo in da pošiljajo knezoškofijstvu lažnjiva poročila. V nemškem konservativnem

listu „Kärntner Volksblatt“ pa mu kateheti ojstro na noge stopajo ter ga zavračajo tako odločno, da sedi zdaj g. dr. Ubl sam na tisti obtožni klopi, na katero je mislil posaditi naše katehete. Kje je dr. Ubl svoje podatke nabral, nam je res neumljivo, ko ga celó učitelji postavljajo na laž. Ko ga je naš poslanec g. Einspieler v dež. zboru prijel, izgovarjal se je na „uradne preiskave“. Mi pa si ne moremo misliti „uradne preiskave“ o kaki šoli, pri kateri ne bi bili zaslišani učitelji. Gosp. dr. Ubl, ki je zdaj pred celo deželo na laž postavljen, je vendar svoji časti dolžen, da nam bolj natančno pové, kakošne so bile te „uradne preiskave“, kdo jih je vodil in kdo je bil zaslišan? Našim bralcem pa hočemo prijaviti po vrsti odgovore napačenih katehetov, in začenemo s pismom Šmihelskega župnika č. g. dr. Josipa Somerja.

Odperto pismo g. deželnemu poslancu dr. Ubl-nu.

Iz stenografičnega zapisnika deželnega zbora razvidim, da ste v 9. seji dne 21. sept. to-le govorili: „O šoli v Šmihelu nad Pliberkom nam je zabeležiti čudno resnico, da je tam ravno toliko zamujenih ur, kolikor jih je odločenih za verski poduk. Krščanski nauk uči župnik (tako!) Premru.“ Če Vas prav razumem, dolžite v prvem stavku Šmihelsko duhovščino, da krščanskega nauka čisto nič ne uči. V drugem stavku pa pravite, da vero uči župnik (dokaz, kako ste podučeni!) Premru. Stvar pa ni taka, gospod doktor, kakor ste Vi v naglici parlamentarnega boja govorili, ampak ravno narobe je res. Jaz sem župnik, vodim verski poduk v šoli v Šmihelu nad Pliberkom in sem za-nj odgovoren od 1. julija 1885. Gospod Fr. Premru je moj kaplan. V šoli podučujem navadno sam, le kedar sem bil zadržan, sta mi pod mojim navodom pomagala od 1. novembra 1886 do 1. maja 1887 v 1. in 2. razredu gosp. upokojeni župnik J. Obalo, in moj kaplan g. Fr. Premru od 1. novembra 1887 do 8. maja 1888. Da so se v tem času mojega duhovnega pastirovanja šolske ure za verski poduk redno izpolnovali, na to, g. doktor, Vam dam svojo častno besedo. Ker pa spadam med one spodnje-koroške slovenske katehete, katerim ste Vi v omenjenem govoru resnicoljubnost odreči izvolili, poslušajte toraj drugo, merodajno pričó:

„Potrjilo.

Na zahtevanje potrjujejo podpisani, da so se ure za verski poduk na tukajšni 3razredni ljudski šoli, odkar tu deluje g. župnik dr. J. Somer, zmirom redno izpolnovali. Šolsko vodstvo v Šmihelu nad Pliberkom, dné 2. okt. 1888.

Jurkovič, šolski vodja.

K. Schetina, učit. II. razr. J. Kofler, učit. III. razr.“

Ako Vam te pričó še ne zadostuje, zamorem Vam postreči s spričevanjem krajnega šolskega sveta ali pa tudi cele občine. O uspehih poduka zamorete se podučiti pri p. n. veleč. g. zastopniku katoliške cerkve v c. k. deželnem šolskem svetu, ki so mu na razpolaganje zapisniki o cerkvenem šolskem pregledovanju. Pregledovalec in vsa fara je bila z uspehom zadovoljna, in to bi bilo pri sedanjih šolskih razmerah nemogoče, ako bi se poduk zanemarjal. Iz rečene sledi, da ste se g. doktor pri svojem govoru naslanjali na obrekovalnega poroka. Mene in mojega kaplana g. Fr. Premru-a ste obdolžili pred celo deželo in še čez njene meje, da sva popolnoma zanemarjala svojo dolžnost v zelo imenitni stroki najnega duhovnega poklica. Kot mož poštenjak bote zdaj sami vedeli, kaj Vam je prostovoljno storiti, — tem bolj, ker Vas brani Vaša neodgovornost kot poslanec, da si ne morem zadoščanja poiskati pri sodnji.

Dr. Jožef Somer,
dekanalni svetovalec in župnik.

V Šmihelu dné 2. oktobra 1888.

Dostavek uredništva. Koliko vredna so „odkritja“ g. dr. Ubl-na, naj kaže še sledeče: O g. Fr. Premru-u je dr. Ubl rekel: „Tam je podučeval župnik Premru, ki je svoj nastop s tem poslavil, da je priredil slovensk tabor in ustanovil podružnico sv. Cirila in Metoda.“ Kolikor besed, toliko laži! Gosp. Premru ni župnik, ampak g. dr. Somer je župnik; g. Premru ni sam v šoli pod-

učeval, ampak le g. župniku pomagal; g. župnik dr. Somer je bil umeščen (inštaliran) po starem običaju brez vsacega tabora; tisti tabor, o katerem je slišal dr. Ubl nekaj zvoniti, je bil na Bistrici že pred 20 leti, ko ni bilo tam ne g. Somerja, ne g. Premru-a; podružnico sv. Cirila in Metoda so ustanovili Bistriški in Šmihelski posestniki, ne pa Šmihelska duhovščina. Zares, železno čelo mora imeti človek, ki slovenski duhovščini brez trdnih dokazov odreka resnicoljubnost, sam pa, oprt na plitve poizvedbe, tako gorostasne laži v svet trobi!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Cesarska slavnost in razkritje msgr. Andrej Einspielerjevega spomenika.) Celovška podružnica sv. Cirila in Metoda praznovala bo dne 14. novembra spomin 40letnega vladanja presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Nadejamo se, da bo veselica izborna; vabimo tedaj vse rodoljube, ki morejo od doma, da nas gotovo počastijo isti dan. Veselica bo zvečer v prostorih hiše katol. rokodelskih pomočnikov. — Isti dan popoldne ob 4. uri se bo razkril Einspielerjev spomenik na pokopališču pri sv. Rupertu. Hvaležnost do toliko zaslužnega moža bo gotovo privabila mnogo rodoljubov z dežele in sosednih nam slovenskih pokrajin. Spomenik je jako lepo in okusno delo ljubljanskega kamnoseka Srečko Tomana in dela mojstru vso čast. Na svidenje toraj dne 14. novembra! Delavni dan, to je sreda se je zato izbrala, da se zamore vstreči po večstranskej želji duhovščini, ki se namerava slavnosti v obilnem številu udeležiti, a je ob nedeljah bolj na dom navezana. Nadejamo se tudi od drugih rodoljubov obilne udeležbe! (Več o tem pové „Oznanilo in vabilo“ združenega slavnostnega odbora na predzadnji strani današnjega lista.)

Iz Celovca. (Družba sv. Mohora na Koroškem.) Veselo znamenje je, da tudi na Koroškem vedno raste število Mohorjevih družnikov. Samo od lani je poskočilo od 3133 na 3608, torej za 475. Nemške šole ne morejo zabraniti, da se ljudje iz lastne pridnosti navadijo slovenskega branja in segajo po slovenski knjigi, ki jim je edina razumljiva. S številko 3608 bi mogli biti zadovoljni, ako bi bila dobro razdeljena, da bi bilo v vsaki župniji toliko družnikov, da bi lahko bukve posejevali drugim, ki niso upisani. Temu pa ni tako: imamo prav pridne fare, kakor Bilčoves, Sveče, Grabštanj, Št. Peter pri Velikovecu, Št. Vid podjanski, Škocijan in več takih, kjer je skoraj vsak drugi posestnik upisan; nasprotno pa so spet druge fare, posebno na nemški meji, kjer je število udov jako pičlo, in ravno te fare so tako v verskem, kakor v narodnem oziru najbolj potrebne katoliško-slovenskega berila. Prosimo rodoljube, posebno č. duhovnike, naj se za te kraje posebno potrudijo.

Več ko 40 udov imajo sledeče fare in kraji: 1. Celovec 168, 2. Pliberk 147, 3. Prevalje 100, 4. Sveče 99, 5. Grabštanj 87, 6. Šmihel podjanski 86, 7. Škocijan 76, 8. Možica 74, 9. Bilčoves 73, 10. Doberlaves 73, 11. Št. Lenart na Zili 70, 12. Št. Peter pri Velikovecu 69, 13. Žitaraves 63, 14. Črna 61, 15. Želez. Kapla 61, 16. Št. Vid podjanski 59, 17. Grebinjski Klošter

59, 18. Št. Jakob v Rožu 57, 19. Reberca 56, 20. Jezersko 56, 21. Tinje 52, 22. Libeliče 50, 23. Glinje 46, 24. Borovlje 44, 25. Podgorje 43, 26. Št. Jur na Zili 41, 27. M. na Zili 41, 28. Diekše 40. Posebno lep napredek kažejo Reberca, Št. Jur, Šmihel, Doberlaves, Žitaraves, Jezersko in Možica.

Iz Celovca. Od glavnega vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani smo prejeli sledeče priznanje: „V seji 27. sept. t. l. je vodstvo z radostjo izvedelo, s kako vnemo in vstrajnostjo se vrli „Mir“ poteguje za slovensko šolstvo po Koroškem. Njegovemu uplivu se je osobito zahvaliti, da se je naša družba med koroškimi brati tako omilila in z mnogimi podružnicami udomačila. Glede na te velike zasluge, je bilo soglasno sklenjeno, izreči Vam iskreno vodstveno zahvalo.

Javljajoč slavnemu uredništvu to častilno vest, Vas ob enem prosimo, da tudi v bodoče račite tako uspešno zastopati vzvišene svrhe naše šolske družbe. Z rodoljubnim pozdravom

Uprava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani
dné 10. oktobra 1888.

Prvomestnik: Tomo Zupan. Tajnik: Ant. Žlogar.

Dostavek uredništva. To priznanje nas jako veseli, zdi se nam pa nezaslužena hvala, ker je itak naša domovinska dolžnost, prekoricno družbo sv. Cirila in Metoda na vso moč podpirati.

Iz Kotmarevesi. (Slavnostni shod. — Družba sv. Mohora.) V proslavo 40letnega vladanja Nj. Vel. našega presvitlega cesarja je priredila naša podružnica sv. Cirila in Metoda dne 7. oktobra t. l. slavnostni shod v prostorih gostoljubne hiše vrlega rodoljuba g. Toma Kobana. Ta shod je obečal biti jako sijajen, kajti obljubili so svoj prihod imenitni gostje iz Ljubljane, Celovca in Rožne doline in pričakovati je bilo jako mnogobrojne udeležbe tudi od strani društvenikov. Slabo vreme nam je hotelo ta shod do cela zaprečiti, pa moči elementov opešajo nasproti Slovencem, kedar gre pokazati ljubezen do cesarja in domovine. Akoravno je cel teden deževalo, v nedeljo pa kakor da bi iz škafa lil, zbralo se je vendar le še precej lepo število družnikov iz Kotmarevesi, iz Hodiš in Žihpolj, tako, da se je zamoglo vršiti zborovanje pod predsedništvom g. T. Kobana v občo zadovoljnost udeležencev; predsednik podružnice, g. Prosekar, bil je po bolezni zadržan, udeležiti se slavnostnega shoda.

Ravnokar smo dobili letošnje knjige družbe sv. Mohora, katerih bodo družbeniki gotovo veseli. Težko je soditi, ktera knjiga je najboljša in najlepša, kajti jedna prekosi drugo; prava krasota pa je družbeni koledar. No v društvenem podjetju smo Slovenci zares srečni. Družba sv. Mohora je ponos národa, družba sv. Cirila in Metoda pa je njena ravnorodna sestra, kajti obema je geslo: „Vse za vero, cesarja in za dom naš mili!“ — Mohorjanov šteje naša fara letos 15 več kakor lani. Vidi se, da napredujemo. Le naprej! Trdni volji se umičejo težave.

Iz Kotmarevesi. (Cesarska slavnost. — Šolska prošnja.) V nedeljo dne 7. t. m. slavila je naša podružnica sv. Cirila in Metoda spomin 40letnega vladanja našega ljubljenskega vladarja, cesarja Franca Jožefa. S tem smo Slovenci po-

kazali, da znamo združiti ljubezen do slovenske domovine in do sv. katoliške cerkve z ljubeznijo in zvestobo do podedovane vladarske hiše. Zdaj se je, in se še bo pokazalo, da je naše avstrijsko domoljubje iz čistejšega zlata, kakor od nasprotne stranke, ktere listič „Freie Stimmen“ je nedavno pisal: „Deutschland ist unser Vaterland und Oesterreich ist unser Mutterland“. Avstrijo imajo samo še za krušno mater, „očetnjava“ jim pa ni več, to je Nemčija! Ko bi mi tako govorili in pisali, kaj bi se nam zgodilo? In taki nas hočejo domoljubja učiti! Vreme je bilo slabo, zato ni prišlo toliko ljudi, kakor smo jih pričakovali; vendar je bila zabava prav izvrstna. — Pri prihodnji priliki bomo tudi podpisali prošnjo za slovensko šolo in zavrnili naš krajni šolski svet, ki je proti naši volji odposlal zahvalnico deželnemu šolskemu совету v Celovec. Ti možje ne govorijo po našem duhu in naših mislih. Komaj kakih deset posestnikov je v naši občini, ki se poganjajo za nemškutarijo in za nemške šole. Vsi drugi spoznajo, da se otroci ne morejo nič naučiti, ako učitelja ne razumejo. Nas večina je tudi za versko in šestletno šolo; zato smo že prej podpisali prošnjo na državni zbor za versko šolo, zdaj pa jo bomo za slovensko šolo na deželni šolski svet. Če kdo želi, da se njegov sin dobro nemški nauči, naj ga dá za eno ali dve leti v Celovec, saj v tukajšnji šoli se nemščine itak ne bo dobro naučil. Tega pa ni treba, da bi se zavolj nemščine pokazil ves drugi poduk. Otroci se morajo tudi v slovenskem jeziku naučiti brati, pisati, krščanski nauk, računstva itd. In če že po vsej sili hočejo, da se morajo otroci že v malih šolah nekaj naučiti iz zgodovine starih časov, kakošne so dežele po svetu, kakošne so v tujih krajih živali, rastline in rude, potem jim morajo to razkladati vendar v domači slovenski besedi, ktero zastopijo. Da pa zdaj otroci osem let v šolo hodijo in nič ne znajo, pride samo od tod, ker nemškega poduka ne zastopijo. So pa ljudje pri nas, katerim je nemščina več, ko nebeško kraljestvo, zato pa pošiljajo tako neumne prošnje na deželni šolski svet, ker sami o šoli nemajo pravega pojma.

Iz Medgorij. (Podružnica sv. Cirila in Metoda za Medgorje in okolico ustanovljena.) Kakor je bilo „Miru“ napovedano, se je podružnica Ciril-Methodova 14. t. m. popoldne v Martinčevi gostilnici v Medgorjah na prav sijajen način ustanovila. Častiti gospod provizor v Medgorjah, Janez Ogris, kteremu posebno gre vsa zahvala, da se je družba ustanovila, so najpoprej prav po domače v lepem govoru v velikem številu zbranim možem natančno pojasnili lep namen in veliko potrebo te družbe za nas Slovence na Koroškem. Delala bo ta družba, tako so govorili, med vsem drugim na to, da se med našo slovensko mladino obrani in oživlja sv. vera in poštenost, in ker je pa to mogoče le tedaj, ako se v šolah podučuje v krščanskem duhu in v maternem jeziku, zato-rej bo družba skrbela in delala na to, da sedanje šole postanejo kar sedaj niso: 1. spet verske in 2. narodne, to je med nami Slovenci slovenske, in sicer tako, da se zraven slovenskega jezika tudi nemško podučuje. Po tem lepem govoru so se brale pravila ali statute in zraven natančno razložile in pojasnile. Da so hile vsem navzočim prav po volji, je spričevalo nepričakovano veliko število

letnikov, kteri so k družbi pristopili in letnino plačali. Ko je bilo vse, kar je zadevalo ustanovo družbe, sosebno pa volitev začasnega odbora, dovršeno, začeli so potem daleč okoli sloveči Medgorski peveci z milimi slovenskimi pesmami nas razveseljevati, sledile so tudi navdušene napitnice in vse je bilo dobre volje. Ni bilo nobenega prepira, ker ni bilo med nami nobenega nemirneža ali „hecarja“, kakor so se pa znašli v sosednih Apačah; pošten in krščanski Slovenec pa se ne prepira, ampak on prepeva marveč in se veselo pogovarja kakor brat z bratom. Že pri tem prvem ustanovnem zboru se je očitno pokazalo, da tudi v Medgorjah in okolici še živijo Slovenci, katerim je ljub in drag njihov narod in pa mili materni jezik; zakaj iz Apač, Radiš in Grabštanja so bili Slovenci navzoči in upati je tedaj, da toliko sijajnejše še se bo vršil prvi občni zbor, kterega bo družba napravila 18. prihodnjega meseca novembra, kar se bo še v svojem času v „Miru“ natanko naznanilo. Največja zahvala pa, da se je ta lepa in narodna družba tudi v naših gornatih krajih ustanovila, gre, kakor je bilo že zgoraj omenjeno, našemu častitemu in občno ljubljenu gospodu provizorju Janezu Ogrizu, potem pa tudi Juriju in Matiju Drobivniku, Habernjaku, trijem bratom Lučnik, Florijanu Mačku, Breznikarju v Jadovcah in Razpotniku na Radišah in še veliko drugim vnetim in navdušenim narodnjakom. Bog naj vse te hrabre slovenske može živi in jih krepča, da se nasprotnikov ne prestrašijo, ampak da se vsi navdušeni vojskujejo za vero, cesarja in mili naš slovenski rod in da srečno tudi zmagajo. Živio!

Iz spodnjega Roža. (Občni zbor naše podružnice.) Čudno, da Vam nobeden nič ni pisal o prvem občnem zboru naše podružnice sv. Cirila in Metoda v Št. Janžu. Morda Vam jaz ustrezem s par vrsticami. (Bo vselej ljubo in drago! Uredn.) Došlo je mnogo narodnjakov iz vseh strani, čeravno je tukaj dosti nasprotnikov, ki naše Slovence plašijo in begajo, pa zdaj le že malo kaj opravijo. Najprej je zbrane pozdravil vrli narodni župan g. Štih p. d. Šlemic, ki se je največ potrudil za našo podružnico. Potem so se zapisovali, kdor je hotel pristopiti. Na to je bila volitev odbora in so bili izvoljeni: g. Martin Štih za predsednika, č. g. župnik Janez Simonič za tajnika in č. g. dekan M. Ambrož za blagajnika. Namestniki so: Fr. Colarič, Jan. Kuraš in Jur. Fajnik. Potem je g. Colarič, orgljarski stavbar iz Borovelj, kaj lepo govoril, kako je potrebno, da se Slovenci postavijo na lastne noge. Porabil je priliko „Samson — Sam sem“, kteri junak je bil le toliko časa silen, dokler ni poslušal zapeljivih in prilizjenih besed svojih sovražnikov. Gospod župnik Simonič je razkladal pregovor „sloga jači, nesloga tlači“. Korošci, Štajerci in Kranjci naj bi se ljubili, kakor bratje, potem bodo močni. — Počastili so nas celo nekteri rodoljubi iz daljne Brnce. Slava jim! Šaljivi govor g. Wuchererja je zbudil mnogo smeha. Deklamovali ste dve deklici: Štihova Marička „Krst Borisa“, Švajgerjeva Minka pa „Prisego Rožanke“. — Upisalo se je do zdaj že 146 udov, lepo število za naš kraj; upamo pa, da jih bo še mnogo več, kedar se za stvar ogrejejo vse vasi spodnje rožne doline. S tem pokažejo Slovenci in Slovenke, da hočejo šolski poduk v katoliškem duhu v materni

besedi, po zgledu sv. Cirila in Metoda, ter na laž postavljajo one nemškutarske kričače, ki trobijo v svet, da Slovenci zaničujejo svoj jezik in tirjajo nemške šole.

Iz spodnjega Dravbrega. (Občni zbor posojilnice in bralnega društva) smo imeli 5. t. m. Gosp. predsednik Rous je poročal o dobrem napredku posojilnice. Pravila so se nekoliko spremenila. V odbor so bili izvoljeni: č. g. Dragotin Rous predsednikom, g. Franc Kogelnik iz Podklanca namestnikom in č. g. M. Kovač, kaplan, tajnikom; v odbor pa gospodje: mlinar Matej Vasle, trgovec Janez Rabič, župan Dom. Kotnik iz Tolstega Vrha, Anton Mačolnik iz Podkrajca, župan Janez Brezovnik iz Sel, Jože Kurej iz Viča in Jur Šuler iz Kozjega Vrha. Za računsko pregledovalca smo izvolili č. g. župnika Jožefa Pogačnika iz Kotelj in g. T. Dobrovnik. Vsi so poštene, spoštovani posestniki in zanesljivi Slovenci. Bralno društvo pa si je izvolilo za predsednika g. Fr. Kogelnika, za podpredsednika g. Dom. Kotnika, za tajnika g. M. Kovača, za blagajnika g. Janeza Rabiča, in za knjižničarja g. Antona Morija. Pri bralnem društvu se plača le 50 kr. na leto, zato pa ima časnike in knjige na razpolaganje. Rodoljubi se prosijo, naj bi društvo podpirali s knjigami, da se knjižnica bolj pomnoži in zamore več storiti v izomiko slov. ljudstva.

Izpod stare Gore. Razgovor v 9. seji deželnega zbora 21. septembra, kakor ga donša „Mir“ 10. oktobra 1888 št. 19, zastraun slovenskih šol na Koroškem, me je prav zanimal. Zahvaljujem se srčno našemu poslancu g. Gregu Einspieler-ju, kteremu sem dne 14. avgusta 1888 v Velikoveu, v kljub vsemu odsvetovanju in odgovarjanju od nasprotne strani, tudi jaz svoj glas dal.

Pokazal je č. g. Gr. Einspieler v svojem govoru, da smo si pravega poslanca izvolili, ki hoče nevstrašno zagovarjati naše pravice.

Prav iz sreca mi je govoril, pa ne samo meni, temveč, kakor razmere našega volilnega okraja poznam, tudi iz src vseh zavednih naših podjunskih kmetov.

Toliko bolj sem se začudil in strmel, kako strastno mu je odgovarjal deželni odbornik in ud dež. šol. soveťa dr. Ubl. Meni, tebi nič je povdarjal, da so sedanje šole na slovenskem Koroškem tako uravnane, da smo mi vsi s tistimi zadovoljni. Skliceval se je na prošnje, ktere dan za dnevom donša vladna Celovčanka, od strani zastopov čisto slovenskih občin in šolskih sovetov, ki se obračajo proti govorom slovenskih poslancev gg. Kluna in dr. Gregorca v državnemu zboru.

Prošnje za slovenske šole so samo prisiljene — tako je trdil g. doktor in še dostavil: „Ljudje jih podpisujejo, ker se svojim dušnim pastirjem nočejo zameriti.“

Dovolite mi toraj, da objavljam sledeče:

Odprto pismo gospodu deželnemu odborniku in udu deželnega šolskega soveťa dr. Ubl-nu!

Gospod poslanec, Vi povdarjate v svojem govoru v 9. seji deželnega zbora dne 21. septembra t. l. med drugim tudi to, da se v vladni Celovčanki objavljajo prošnje čisto slovenskih občin in krajnih šolskih sovetov zoper gg. državna poslanca Kluna in dr. Gregorca. Jaz in vsi koroški Slovenci se Vam pred vsem drugim zahvaljujemo za priznanje, da je na Koroškem toliko čisto slovenskih občin in krajnih šolskih sovetov, ker ste prej — ni še tako dolgo

sem — odločno trdili, da je na Koroškem le ena sama čisto slovenska občina „Jezerska“. Vam gospod doktor, je vendar enkrat pametno v glavo šinilo, da ste spoznali, da je še precej znatno število čisto slovenskih občin i. t. d. na Koroškem, da torej Slovincem še ni odklenkalo, kakor Vi in še marsikateri želijo. Zatorej hvala Vam za to priznanje. Prosim, skrbite, kakor dosedaj, da bode Celovčanka še bolj vestno objavljala izjave čisto slovenskih občin na Koroškem. Vi sami, in vsi, ki z Vami sedijo pri zeleni mizi deželnega šolskega soveťa, vsaj zveste, koliko je še na Koroškem Slovincem, kterim se dosedaj kratijo prirojene in postavno zagotovljene pravice!

Da je to polna in čista resnica, Vi gospod doktor, sami spričujete! Vi se sklicujete na izjave v uradni Celovčanki, pa povejte: Kako je pa to, da Celovčanka nič ne ve od nasprotnih slovenskih prošenj, o kterih do sedaj še besedice nikoli ni črhnila.

Gospod doktor, Vi ste ud deželnega šolskega soveťa, blagovolite mi torej povedati, kaj se je godilo s prošnjo, ktero je podpisalo 78 volilnih mož 14. avgusta 1888 v Velikoveu — med njimi tudi jaz — ki smo jo poslali, celo rekomandovano, naravnost deželnemu šolskemu sovetu v Celovec? — Povejte, zakaj Celovčanka, ki je vladni list, — tudi tiste ni objavila, kakor druge!?

Vi, gospod doktor, trdite, da so prošnje za slovenske šole prisiljene, pa to ni resnica; zakaj mi kmetje smo jih podpisali prostovoljno. Ali vse drugače je s prošnjami, ki jih Celovčanka dan za dnevom donša, in ktere Vi toliko hvalite, in jih v natolcevanje naših slovenskih dušnih pastirjev zlorabite.

Jaz sem ud krajnega šolskega soveťa za šolo v Krjancah. Celovčanka je hitela objaviti, da je tudi ta šolski zastop popolnoma zadovoljen s tem, kakor je šola v Krjancah uravnana in da ugovarja gg. poslancem Klunu in dr. Gregorc, z dostavkom: „einstimmig“. Kako se je pa ta izjava vredila? — Tako-le! — Bil je krajni šolski svet k seji poklican dne 16. septembra t. l. Ko pridem kot ud šolskega soveťa v srenjsko pisarno, najdem tam res načelnika Jurija Smrekar-ja, p. d. Kovčnika in Theyrowsky-ja*), drugih udov ni bilo. Theyrowsky ima v svojih rokah neki spis, se ve da nemški — kdo ga je skoval, mi ni znano — in ga začne prebirati in razlagati. — Razklada pa pismo tako, da sem za silo spoznal, da gre za neko pripoznanje, vendar od začetka nisem mogel prav spoznati, ali gre za gg. poslanca Kluna in dr. Gregorca, ali zoper nja. Načelnik Smrekar, kteri ne zna ne pisati ne brati, pritisne takoj svoj pečat, kot podpis, jaz pa prosim, naj se mi nemško pisani spis še enkrat razjasni, za kaj da prav za prav gré. To se je zgodilo, in sedaj še le spoznam, da je vsa izjava nasprotna našim željam, in odločno rečem, da tega ne podpisem; kajti že prej sem podpisal priznanje gg. poslancem in tudi z drugimi sosedi za naše slovenske otroke prosil slovenske, verne in 6letne šole, ker le take ustrezajo našim potrebam. Smrekar je še le sedaj spoznal, kaj je podpisal, gosp. Theyrowsky pa spis zavije in odnese!

Gospod doktor, kako se takemu ravnanju pravi? — Celovčanka, ali prav za prav deželni šolski svet pa poroča v „Celovčanki“: „einstimmig“ folgen die Unterschriften! — Ja za Boga, čegavi podpisi pa sledijo?! Zakaj pa podpise zakrivate in jih ne objavite?

Kaj je torej sila, gospod doktor? Sami sodite, če Vam še ni znano! Bodite zanaprej pravičnejši, saj ste doktor prava, in privoščite tudi nam Slovincem prirojene in postavno nam zagotovljene pravice.

V Jerišah pod staro Goro, 15. oktobra 1888.

Blaže Pirovc,
slovenski kmet.

Iz Ljubljane. (Program obrtnih strokovnih šol v Ljubljani.) A. Strokovna šola za lesno industrijo. Šola za lesni obrt ima štiri letne tečaje, v kterih se bodo učenci teoretično in praktično poučevali v najvažnejših strokah lesne industrije. V začetku bodo se otvorili naslednji oddelki: Za mizarstvo (umetno in stavbeno mizarstvo), za rezbarstvo (podobarstvo) in za strugarstvo, pozneje se bode pridružilo tesarstvo, kolarstvo, gradnja žag in mlinov ter pletenje košaric. V prvem letniku imajo vsi od-

* Sin slovanskih, čeških starišev!!

delki zvečine skupni pouk, pozneje se pa ločijo učenci po navedenih strokah. Poučevalo se bode v naslednjih predmetih: krščanski nauk, slovenski in nemški jezik, računstvo, obrtno knjigovodstvo, poslovni sestavki, tehnologija, mehanika, arhitektonsko oblikoslovje, geometrija in geometrijsko risanje, elementarno prosto risanje, prosto risanje po modelih, projekтивно risanje, modelovanje, lepopisje in praktični pouk.

Učenci so redni ali pa izvenredni; prvi obiskujejo šolo v vseh predmetih, drugi pa so upisani le v nekaterih strokah. Ustopti morejo v to šolo le tisti mladenčiči, ki so dovršili osnovne šole in ki so prekoračili 14. leto. Ker je praktični pouk posebne važnosti ter se morajo učenci v teku štirih let izuriti v svoji stroki, kakor pri najboljšem mojstru, treba je, da so telesno zdravi. Spričevalo o dovršeni šoli daje učencu pravico do samostojnega zvrševanja dotičnega obrta, tedaj je veljavno kot spričevalo za dokaz sposobnosti. Učenci ne plačujejo nobene šolnine ne vsprejemnine.

B. Strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipek ima dva letna tečaja, v katerih se bode poučevalo umetno vezenje (belo in pisano) ter šivanje čipek. Za klekljanje (pletanje) čipek ne bode oddelka. Učenke se bodo priučile vsem važnim strokam umetnega vezenja na podlagi dobrih vzorcev in zakonov umetnosti. Poučevalo se bode v naslednjih predmetih: Slovenščina, nemščina, računstvo, knjigovodstvo, tehnologija, vezenja, oblikoslovje umetnega vezenja, elementarno risanje, strokovno risanje, nauk o ornamentih in o zlogu ter praktični pouk. Učenke so redne in izvenredne slušateljice. Izvenredne učenke morejo obiskovati le nekatere stroke, kakor to določi sporazumno ž njimi vodstvo šole. Redne učenke morajo dovršiti 14. leto in dokončati osnovno šolo. Šolnine ni nobene. Potrebni material dobe redne učenke od šolskega vodstva brezplačno, izvenredne slušateljice pa morajo same skrbeti za risarske in druge potrebščine.

Učenci in učenke za oba zavoda vsprejemajo se zdaj v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, od 20. oktobra dalje pa v šolski pisarni v Virantovi hiši, Zvezdarske ulice.

Šoli se otvorite začetkom meseca decembra.

Deželni zbori.

Koroški deželni zbor je dovolil več podpor: med njimi tudi 200 gld. pletarski šoli v Kapli. — Občini Blače na Zili se dovoli 200 gld. za uravnavo hudournika. — Črnski občini se dovoli, da pobira v letu 1889. 6% (šest od sto) doklado na žganje. — Zaradi stavb pri Dravi se je vnel živahen prepir, ker so nekateri poslanci (zlasti dr. Prettner) trdili, da so stavbe površno narejene in da ne bojo držale, drugi pa so stavbe hvalili. — Za uravnavanje Zile se je za leto 1889. dovolilo 128.000 gld. Deželni odbor se pogaja z vlado, da bi ona povišala svoj donesek k uravnavanju Zile, ker je sedanji zaklad prepričan. — Prošnja Probojske soseske, naj se za 5 let oprosti deželne doklade, se odbije. — Odsek je izdelal katehetsko postavo, katerej se je upiral naš poslanec gosp. Gr. Einspieler, rekši, da nasprotuje državnim postavam

in podreduje katehete šolski oblasti, odtegnivši jih duhovni oblasti. Nastavljene remuneracije tudi niso primerne trudu, katerega imajo kateheti v šoli. Večina ga se ve da ne posluša. Glavne točke katehetske postave po tem načrtu so: 1. V Celovcu se nastavi katehet s stalno plačo, kakor jo ima učitelj I. razreda; 2. na deželi dobivajo kateheti na 4- ali večrazrednicah le remuneracije, in sicer po 50 kr. za uro; ako pa učitelj veronauk podučuje, dobi 30 kr. za uro; 3. Če je šola od katehetovega stanovišča več ko 4 kilometre oddaljena, dobi po 6 kr. za vsak kilometer za pot; 4. Deželni šolski svet zamore to remuneracijo tudi odtegniti, ako se kateheti njegovim naredbam upirajo! — Iz poslednje točke se vidi, da hočejo katehete v svojo pest dobiti. Ako se katehet ne bo ravnal po ukazih šolske oblasti, odtegne se mu remuneracija; pomisliti pa je, da je duhovnik najprej pokorščino dolžen svojim duhovnim predstojnikom, in če mu ti ukažejo, naj otroke podučuje v maternem jeziku, šolska oblast pa naj zahteva nemški poduk, koga bo ubogal?!? — Pri isti seji je naš poslanec g. Gr. Einspieler tudi zavrnil dr. Ubl-na zastran njegovih napadov na slovenske katehete in mu naštel nekatere slučaje, kjer so se Ubl-nove trditve kot neresnične izkazale. Ubl pa je odgovoril, „da ga nič ne briga, kaj časniki pišejo“, da se opira le na „uradne preiskave“. Kakošne „uradne preiskave“ so to, o katerih niti učitelji, niti duhovni predstojniki (dekani) nič ne vejo?! Tisti, ki so bili napadeni, imajo pravico tirjati, da se jim predložijo dotični „zapisniki“, da imajo priložnost, zagovarjati se!

Štajerski deželni zbor je sklenil, kupiti gozde planinsko-rudarske družbe na gornjem Štajerskem za 1,300.000 gld. — Poslanec Vošnjak je predložil, naj se napravi hiralnica za spodnje Štajersko. Predlog se je izročil deželnemu odboru, da prihodnje leto o tem kaj nasvetuje. — Štajerci tožijo, da imajo 35% deželne doklade. Kaj hočemo reči še le mi Korošci, ki nemamo nikoli spod 60%, ne uštevši gruntno odvezo!?

Kaj dela politika.

V naglici in nenadoma zgodila se je pri naši vladi precejšna prememba. Poljski minister Zimialkovski je upokojen, odlikovan z visokim redom in poklican v gosposko zbornico. Na njegovo mesto je za poljskega ministra imenovan vitez Zaleski, dosedaj cesarski namestnik v Galiciji. Nadalje je baron Pražak odložil vodstvo pravosodnega ministerstva, ter odlikovan z Leopoldovim redom ostane minister brez portfelja. Za pravosodnega ministra je imenovan baron Schönborn, dosedaj ces. namestnik na Moravi. Ces. namestnik v Galiciji je imenovan Kazimir Badeni. Liberalni listi so si dobrikali, da bo cesar Viljem prekucnil Taaffejevo vlado. Ta prememba nam pa priča, da cesar konservativni stranki še vedno več zaupajo. Baron Schönborn je namreč odločen katoličan, ob enem pa tudi Slovanom prijazen, kot češki plemenitaš se celó več Čehom nego Nemcem prišteva. Mišljenje viteza Zaleskega sicer ne poznamo, vendar nam pa tudi za Zimialkovskim ni žal, ker nikdar ni prišlo kaj v javnost, da bi

se bil potegnil za konservativce ali Slovane. — V državnem zboru, ki svoje delovanje zdaj prične, bodo vzeli v pretres novo vojaško postavo. Po tej postavi se novinci ne bojo več nabirali v 20. ampak v 21. letu, ker je skušnja pokazala, da so v 20. letu navadno še preslabi. Enoletni prostovoljci bojo morali dve leti služiti, ako koncem prvega leta ne naredijo oficirske preskušnje. Ogerska brambovska (honved) konjica se bo pomnožila. Na vrsto pride nadalje postavni načrt poslanca Hevere, po katerem bi se imel posojilnicam davek znižati. Poslanec Roser pa bo zagovarjal svoj nasvet, naj se pri malih pravadah znižajo pristojbine (štampeljni). — Koroški velikoposestniki so si izvolili za državnega poslanca barona Sterneca. Ultra-nemški kandidat Elbl je dobil le 14 glasov. — V Zwettlu je namesto Schönenerja za drž. poslanca izvoljen župnik Eichhorn, za blagor ljudstva zelo vnet in bistroumen mož. Obljubil je, da se bo na vso moč potegoval za kmečki stan, zato se njegove izvolitve veselimo tudi mi. — Umril je drž. poslanec dr. Pickert, eden tistih prenapetih Nemcev, ki imajo narodnost za boga. — 3. nov. se zberejo avstrijski škofje na Dunaju.

V zunanji politiki je malo novega. Nemški cesar je bil na Dunaju in potem v Rimu, kjer je govoril z laškim kraljem Umberto in s svetim očetom Leonom XIII. Povsod je bil slovesno sprejet, kakor je pri takih že navada. — Italija se srečno šteje, da ima tako močne zaveznike, kakor sta Nemeec in Avstrijanec, in zato misli, da jej nihče nič ne more, če stiska sv. očeta in laško duhovščino. Pa take zveze ne trpijo na večno. Kedar Laha zapustijo zavezniki, ga zna tudi sreča zapustiti, saj se po vseh katoliških deželah čuje le en glas, da mora papežu Rim nazaj dati. Morda bomo to še doživeli! — Rusi nič ne zapujajo miroljubnim besedam nemškega cesarja in Bizmarka, ter pridno utrjujejo svojo mejo proti Nemčiji. — Na Španskem se bojijo vojaškega punta in imajo oficirje noč in dan v kosarnah zaprte. — Na Francoskem je zdaj še precej mirno, pa morda je to le tišina pred viharjem, kajti nobeden ne ve, kaj namerava Boulanger (beri: Bulanžé). Vlada je v strahu pred njim, ljudstvo pa ga po rokah nosi. Govorijo, da bo ministerski predsednik Flocquet (beri: Floké) odstopil.

Gospodarske stvari.

Sadni kis ali jesih za dom. Posestniki sadja si za domače potrebe lahko sami kis napravijo in ni jim potreba izdavat denarja za to tekočino. Res, da se te reči ne rabi posebno veliko, a vsak krajcar je dober, če se more prihraniti. Domači kis iz sadja napravlja se na prav priprost način. Vzame se velik prsten ali kameniten lonec ali majhen sodček, v to posodo devajo se lupine in obrezki od sadja, ki se za domače potrebe lupi ali pa obrezuje in razrezuje. Ti ostanki se potem z vrelo vodo polijejo in sicer toliko, da voda črez nastopi. Kedar se zopet kaj obrezkov naredi, denejo se k prejšnjim in prilije se zopet kropa, da se vse zalije. Tako dela se, dokler ni posoda polna. Ko je pa polna, naj se skrbno s

prtom pokrije in ob solčnih dneh na sonce postavi. Ob hladnem vremenu naj se pa k peči ali ognjišču prenese. Drugih reči ni potreba nič privedati. V šestih do osmih tednih se je voda v izvrsten lepo rumen kis spremenila. Ta kis ima bolj prijeten okus mimo fabriškega in je tudi bolj zdrav.

Za poduk in kratek čas.

Romanje koroškega Slovenca v Rim I. 1888.

II. Bivanje v Rimu.

(Dalje.)

Za četrtek 12. aprila nam je bila napovedana sv. meša, katero bodo brali v baziliki sv. Petra sv. oče za avstrijske in francoske romarje. Napravimo se praznično, kakor bi šlo na ženitovanje. Še preden pridemo do kalne Tibere, bili smo priče čudnega krsta. Naproti nam pride rimsko dekle z velikim piskrom kozjega mleka. Nek gosposk postopač se zaljubljen, ki je bil, z dekličem šaliti hoče, in nalašč v pisker zadene, da se malo mleka izlije. Rimljanka pa ni slovensko dekle, da bi se z moštvo šalila in brez potrebe z moštvo se pogovarjala. V laškem dekletu zavrè laška kri. Naglo kot bi trenil trešči pisker z mlekom vred v gizdavega zapeljivca. Ta se urno umakne, in večji del mlečne plohe doleti nekega koroškega duhovnika, da postane po prsih in trebuhu ves siv od nepričakovane kopeli, ktera ni bila njemu namenjena. Ko ga usmiljene Dunajčanke brišejo in pomiljujejo, jim dé, smehljaje se: „Krst s kozjem mlekom po roki Vestalske device!“

Pred Vatikanom nas romarjev vse mrgoli. Petero ogromnih cerkvenih vrat je bilo zaprtih, in morali smo v cerkev skoz Vatikan pri stranskih durih. Vsak je moral stražam svojo karto za ustop pokazati. Nabralo se nas je v ogromni cerkvi devetnajst do dvajset tisoč romarjev. Največ je bilo Francozov. Po cerkvi so stali od Vatikanskih vrat do rakve v dve vrsti postavljeni papeževi žandarmi in garde, pisani Švicarji pa pri rakvi. Vsi smo že željno čakali papeževga prihoda. Po deveti uri se iz kapele, v kateri je hranjen najsvetejši zakrament, zasliši lepo petje: „Glej, veliki duhoven“, in posavne se oglašajo za glavnim altarjem. Najprej se prikažejo bogoslovci s križem. Za njimi pridejo korarji, papeževi in duhovski kamorniki, škofje in kardinali. Pa kdo se je menil za vse to? Vsih oči se obrnejo na sv. očeta Leona XIII., ktere na prelepem sedežu v cerkev nesejo. Komaj pa jih obilna množica zagleda, zagrmí kakor na povelje iz tisuč in tisuč grl: „Vivat! Živio! Slava! Hoch! Pri Francozih, ki so nas vse prepčili: „Vive saint Pire!“ pri Lahih pa: „Evviva il papa re!“ Vpitje bilo je tako strašansko in navdušeno, kakoršnega poprej še nisem slišal. Vsak narod je hotel drugega preupiti, in tresel se je vsled navdušenega upitja tlak velikanske cerkve. Francozi, ki so razpeli lepe banderea, stopajo drug drugemu na rame, da sv. očeta bolj natanjko ogledajo. Kako štokljasti smo Korošci v primeri z gibnimi Francozi! Papež so nosili rudečo sutano in štolo, pa belo kapico na glavi. Videti so bili ginjeni od tolikega navdušenja. Na vse kraje so delili blagoslov in

slehern jih je lahko videl. Ko nekoliko pomolijo, se oblečejo v mešna oblačila in mešujejo za nas in druge naše, ktere smo doma popustili. Ker so bili med mešo vedno k nam obrnjeni, smo njih mili obraz lahko opazovali. Peli so prav izvrstno, in v cerkvenem duhu papeževi lastni pevci. Le malo romarjev je imelo srečo, da so jih sv. oče z lastno roko obhajali. Po sv. meši se oblečejo kot rimski škof, in podelijo z glasnim petjem pri škofih navadni blagoslov.

Kakor navdušeno smo jih sprejeli, s tako navdušenimi klici smo se od njih poslavljal, ko so jih kakor škofa oblečene s škofovo kapo na glavi nazaj v Vatikan nesli.

Ko je v cerkvi vse minulo, se podamo v Vatikan, da ogledamo tam razstavljene reči, ktere so papež prejeli, ne le od katoličanov, ampak tudi od drugovercev iz vseh delov sveta. Vse darovane reči so tako razvrstene, da se lahko vidi in bere, kaj je dala ta in ona dežela, kaj vsaka posamezna škofija. Največ reči so baje darovali Lahi, najlepših pa Francozi. Našel sem v razstavi vse reči, ki so bile poprej v Celovcu razstavljene, preden so šle v Rim. Razstava je tako raznovrstna in sijajna, da nimam peresa, s katerih bi zamogel le površno napisati, koliko lepih, umetnih in dragocenh reči je tukaj nakopičenih. (Dalje sledi.)

Smešničar.

Milivoj: „Zakaj si ne kupiš novega klobuka, ta je vendar že pregrd?“

Vitigoj: „Pusti me. Žena je rekla, da ne gre z menoj, dokler bom ta klobuk nosil. Jes pa ne maram, da bi poyšod za menoj capljala, zato ga nalašč ne kupim.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Pri zadnjem shodu v Št. Janžu govorilo se je tudi o napravi posojilnice za spodnji Rož. Gosp. orgljarski stavbar Colarič je prav jasno razložil pomen in korist takega zavoda. Ker sta se župan Štih in posestnik Lovro Zablčan stvari lotila, zato upamo, da se bo posojilnica kmalo oživila. Narodna duhovščina v spodnjem Rožu svoje pomoči gotovo ne bo odrekla. Natanjčen poduk deli prav rada vrla zveza slovenskih posojilnic v Celji. — Prve dni tega meseca imeli smo na Koroškem jako slabo vreme. Najprej je prišel južen veter, v nekterih krajih tako močen, da je drevesa lomil in strehe odnašal; potem pa je več dni zaporedoma deževalo, da so vse vode narastle in v mnogih krajih napravile povodenj, tako v kanalski, zilski, glinski, labudski dolini. Glina je na severu od Celovca napravila celo jezero; najhuje pa je bilo v kanalski dolini, kjer je na več krajih cesta poškodovana. — V tukajšnjem prekopu do jezera je utonil Jože Jaklič, doma iz Jesenic na Kranjskem. — Cesarjev god in 40letnica se je praznovala pri Lipi v cerkvi sv. Avgušтина, kterej so svitli cesar že večkrat pomagali. Vzidala se je tudi spominška plošča in isti dan blagoslovila. Okoli cerkve so se za spomin vsadile štiri lipe, pri farni cerkvi pa dve. — Tretji bataljon našega polka št. 7. se

vrne iz Hercegovine v Celovec dne 1. ali 2. nov. — Na Lečji gori pri Slov. Šmihelu je pogorel posestnik p. d. Mežnar. — V Žel. Kaplo pride za notarja dr. Fr. Bertold. Zmožen je menda tudi slovenskega jezika. Razpisanih je na Koroškem 5 služeb sodnijskih avskultantov; pri vseh se tirja, da znajo slovenski. Tako je prav! — V Gospodovski cerkvi je ukraden 200 gld. vreden srebrn križ, darilo barona Reyerja. — V Celovškem mestnem zboru se je stavil nasvet, naj mesto zida hišo z malimi stanovanji za revne ljudi, ker je tako hudo za mala stanovanja. Predlog je bil res potrjen. — Tukajšni liberalni list je začel ujedati tudi Borovskega župnika gosp. Klemenčiča. Upamo, da mu ta odgovora ne ostane dolžen. — V Blatogradu (Moosburg) so tatovi ulomili pri Plajerju in odnesli mnogo mesovja, potem pa še pri zdravniku Grimšiču, kteremu so odnesli mnogo obleke, srebernine in 20 hranilničnih bukvic. — Brod pri Žihpoljah je zavolj visoke Drave spet zaprt. „Celovčanka“ ima prav, da naj bi se to vselej naznanilo na razpotju pri državni cesti, da ne bi šli ljudje zastonj do broda in spet nazaj do Humberka.

Na Kranjskem. Gosp. dekanu v Semiču je pogorel skedenj. — Iz Zagrebške ječe je ušel tat Mlakar, doma iz Mokric. — V vipavski dolini se pohvalijo letos z dobrim vinom. Tudi na Dolenjskem ne bo slabo. — 4. bataljon pešpolka št. 17 je prišel iz Trebinja nazaj v Ljubljano. — Žganjar Hartman v Loki je izpil poltretji liter žganja in potem nanagloma umrl. — V Krtini pri Kamniku je ženska 100 let stara, še trdna. — V Kočevju dobijo sirotišnico. — V novi ljubljanski vojašnici se je obesil novinec Berčič iz Loke. — Požarnima stražama v Šiški in Žužemberku so svitli cesar podarili vsakej po 80 gld. — V Radovici je umrl občesposťovani poštenjak Martin Kramarčič. — Pri Komendi je utonil posestnik Tomelj.

Na Štajerskem. Občina Št. Lovrene v slov. goricah si je priborila slovensko šolo. Več o tem v prvem članku. — Tudi trg Mozirje se je potegnul za slovensko šolo. — V spodnji Rjavici ste zgoreli dve hiši. — V Mariboru je umrla kuharica, ki je služila 54 let pri eni hiši. Taki posli so že redki, pa tudi taki gospodarji! Napravili so jej lep pogreb. — Povodenj so imeli tudi na spodnjem Štajerskem, posebno v Celji, Slov. Gradcu, Doberni, Ormožu in pri Pesnici. — V Št. Jerneji pri Dravi je zgorel siromak Kuši v svoji bajti, ki jo je sam naredil iz protja in ilovice. Zgoreli ste tudi njegovi dve kozi. — Celjsko razstavo je obiskalo 16.000 ljudi. Stroškov je bilo 8000 gld., vendar je bilo še 1000 gld. dobička. — Veterani v Gradcu hočejo si postaviti svojo lastno hišo, v ktero bojo zastonj sprejemali revne in onemogle tovarše. Lepo!

Na Primorskem. Prvo slovensko ljudsko šolo je družba sv. Cirila in Metoda odprla v Trstu. Tamošnji Slovenci so tega zelo vesel. — V Istri je letos trta rodila dobro kapljico; ravno tako v tržaški okolici. — Cerkev v Pliskovici na Krasu so svitli cesar za zvonove podarili 120 gld. — Gorica vzame na posodo 250.000 gld. — Goriški lahoni so napadli goriške Sokole, pa ti so se jim umaknili, da ni prišlo do pretepa. Žalostno, če se pomisli, da stoji Gorica na slovenski zemlji in nosi slovensko ime, pa morajo vendar domačini pri-

siljencem v strahu biti! — Pri sv. Luciji odkrili so že 2111 rimskih grobov. — V laškem Trziču (Monfalcone) je stekel pes ogrizel tri ljudi. — V Pevni se je odprl slovensk otroški vrt.

Po drugih deželah. Založnik F. Tempsky na Dunaju in v Pragi je izdal ilustrovano cesarsko pesem v nemškem, laškem, češkem, poljskem, slovenskem, rusinskem, srbskem, hrvaškem in rumunskem jeziku. Podobe so krasne in veljajo 80 kr. Kdor po nje piše, mora pristaviti, da želi pesem v slovenskem jeziku. — Švitla cesarica se je podala iz Miramara v Krf, kjer ostane čez zimo. — V Avstriji (brez Ogerske in Hrvaške) se je prebivalstvo od lani namnožilo za en milijon, od 22 $\frac{1}{2}$ na 23 $\frac{1}{2}$ milijonov. — Roparskega ubijalca Simiča so v Pešti obesili.

Oznanilo in vabilo.

Dne 14. novembra t. l. priredi podružnica sv. Cirila in Metoda za Celovec in okolico v dvorani družbe katoliških rokodelskih pomočnikov

slavnost v proslavo 40letnega vladanja Njih Veličanstva našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

Spored, kateri se bode natanjšeje pravčasno naznanil po listih in vabilih, obsegal bode: a) Slavnostni govor. b) Deklamacije. c) Petje. d) Komični prizori itd. — Po sporedu prosta zabava, govori in napitnice.

Začetek slavnosti je ob 7. uri zvečer.

Ravno na ta dan (v sredo 14. novembra) popoldne ob 4. uri razkrije slovesno tudi družba sv. Mohora na Št. Rupertske pokopališču

spomenik pokojnemu msgr. Andreju Einspielerju

združeno s cerkveno slavnostjo po naslednjem sporedu:

1. V Št. Rupertske cerkvi: Bilije: Officium defunctorum I. Noct. et Laudes.

2. Na grobu: a) „Libera.“ b) Pesem žalostinka. c) Govor. d) Odkritje spomenika. e) Nagrobna pesem.

Vse slovenske rodoljube opozorujemo že danes na te važne slavnosti ter jih vabimo in prosimo, da se jih iz vseh krajev širne naše slovenske domovine izvolijo udeležiti v prav mnogobrojnem številu.

V Celovecu, dne 20. okt. 1888.

Združeni slavnostni odbor

„Ciril-Metodove podružnice“ in „Družbe sv. Mohora“.

Listek. Zavolj preobilnega važnega gradiva smo morali marsikaj poslanega dati na stran. Dopisniki naj nam tega ne zamerijo. — G. J. Š. v S. Nemško-liberalnim listom zadostuje, ako morejo oblatiti slovenske rodoljube. Popravili ne bodo nič, ker jim ni mar za resnico. Tudi nimajo dosti časa in prostora za to, ker se morajo eden drugega prav pobalinsko oštevat. — G. J. M. v L. Koliko resnicoljubja ima dr. U., bote spoznali po stenografičnem zapisniku. — G. J. Š. v V. Mi se z Vami popolnoma strinjamo. Obžalujemo le, da ne izhaja „Mir“ vsaj po jedenkrat na teden in

v večji obliki, potem bi dr. U. tudi v našem listu lahko še boljše spoznal samega sebe. Kolikor bode mogoče in nam bode prostor pripuščal, bomo radi storili. Le na noge! — G. A. K. v G. Hvala lepa za pojasnilo. Ne bojte se; dr. U., kakor tudi uskok dr. A., našej stvari prav nič škodovati ne moreta. Pobila sta se v 9. seji deželnega zbora koroškega sama sebe za dolgo časa po zobéh. Dr. U. bode moral svoj umazani kožuh, ki ga je hotel prati na hrbitih naše slovenske duhovščine, sedaj sam na sebi čediti. — G. St. M. v Sp. D. Neosnovan napad dr. U. na našo domoljubno duhovščino osvetljuje se najbolje v št. 41. in 42. nemškega konservativnega lista „Kärntner Volksblatt“, kjer se zaporedoma opravičujejo č. gg. napadenci. Priporočamo Vam, da si iste številke poskrbite in jih preberete. Dr. U. e tutti quanti so ondaj gerdo na laž postavljeni. Tam se jim kadi prav hud tobak na debelo pod nos!

Loterijske srečke od 20. oktobra.

Line	52	25	1	14	31
Trst	84	44	40	89	5

Tržno poročilo.

V Celovecu je biren:

pšenica po . . .	5 gld.	15 kr.
rž	3 "	75 "
ječmen	3 "	25 "
oves	2 "	20 "
hejda	3 "	70 "
turšica	4 "	10 "
pšeno	6 "	50 "
proso	— "	— "
grah	6 "	80 "
repica	— "	75 "
fižol, rudeči .	6 "	80 "

Sladko seno . .	2 gld.	25 kr.
kislo	1 "	80 "
slama	2 "	— "
meterski cent (100 kil).		
Frišen špeh kl.	— gld.	70 kr.
maslo	1 "	— "
mast	— "	75 "
Navadni voli	100—130	gld.
pitani voli . .	120—150	"
junci	70—90	"
krave	70—130	"
junice	50—80	"
prešički	4—14	"

Od 358 ščetinovec se jih je prodalo 266. Ovece so bile po 5 do 6 gld. Drva se vedno dražijo: mehke meter po 1 gld. do 1 gld. 20 kr., trde 1 gld. 20 kr. do 1 gld. 30 kr.

Oglasila.

Kmetija je dober kup na prodaj ali pa se dá v najem, dve uri od Celovca, 18 oralov velika, z gozdom, travniki in njivami. Več pove trgovec A. Prosen v kosarnskih ulicah v Celovecu.

Lep bik. Na prodaj je prav lep junec (bik), dve leti star, krotek ko jagnje, čistega muricdolskega plemena. Kje? pove uredništvo „Mira“.

Na prodaj je kovačnica s stanovitno vodo, eno oralo njive, eno oralo dobro zaraščene gojzda, in travnik, po katerem se lahko voda napelje. Cena 1700 gld. Več pove posestnica Marija Ortner pri Tratniku v Wachsenberg, pošta Feldkirchen.

Andrej Einspieler-jevo podobo,
40 ctm. široko in 50 ctm. visoko, na karton
krasno izdelano,

oskrbuje p. n. naročiteljem iz prijaznosti do gospoda založnika po **55 kr.** iztis Vekoslav Legat, poslovodja tiskarne družbe sv. Mohora v Celovecu.

Na razpolaganje je le še malo iztisiv.

Peter Markovič,

slikar in pozlatar v Rožeci, se priporoča častiti duhovščini in cerkvenim ključarjem za popravljanje in prezlačenje oltarjev, za križeve pote, prenovljenje ali novo izdelovanje cerkvenih slik itd. Cena nizka, delo solidno. Naročbe naj se blagovolijo adresirati: Peter Markovič, slikarski in podobarski mojster v Rožeci (Rosegg).

Farovsko vino, l. 1887, po 12 kr. liter, je na prodaj. Več se izve v administraciji „Mira“.

Franc Sadnikar,

trgovec z železjem v Celovcu (Burggasse šte. 7)

priporoča po najnižjih cenah grobne križe, trpežno pozlačene v raznih velikostih. Raznoverstno železo, kovane šinje za kola, podvozi, puše za kola, žlajfe, cokle, sploh železo razne debelosti in širokosti za vsako potrebo. Lopate, krampe, motike, sekire, capine. Žage z najboljšega jekla. Pile za žage, razna orodja za hišo in rokodelce. Kovanja za okna in vrata. Kovane in čevčnaste žeblice. Raznoverstna kuhinjska posoda z vlitiga in kovanega železa. Strelovode (Blitzableiter) v ognju pozlačene. — Dalje priporočam železne vlitje kotlje za živino.

Na željo razpošiljam od križev tudi cenike in obrise poštnine prosto vsakemu, kdor se zanje oglasi.

Natorna vina,

rudeča in bela,

v sodih nad 56 litrov prodaja po 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26 kr. liter trgovce

Amand Prosen,

v kosarnskih ulicah šte. 24 v Celovcu.

Ob enem priporoča svojo zalogo tržaškega blaga, in tudi mast, moko itd.

Kramarji, branjeveci in sploh taki, ki blago naprej prodajajo, dobijo vse ceneje.

➔ Ceniki pošiljajo se zastonj. ➔

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom in z moko v Celovcu, Burggasse št. 12

priporoča po najnižjih cenah:

Belo natorno vino (v sodih nad 56 litrov) liter po 12 kr.

Rženi špirit, 90%, že zadavkan, na drobno liter po 68 kr. Kdor vzame najmanj 5 litrov, ga stane liter le 66 kr.

Najboljše rženo žganje, liter po 30 kr.

Sladkor (cuker) v celem klobuku, kila po 39 kr.

Kava (kofé), kila od 1 gld. 60 kr. do 1 gld. 90 kr.

Kava, žgana, od 1 gld. 90 kr. do 2 gld. 20 kr.

Figova kava, kila po 36 kr.

Najboljše perilno milo (žajfa), kila 28 kr.

Angleška perilna soda, 10 kr.

Amerikanski petrolej, liter 18 kr.

Sol v štokih, kila 10 $\frac{3}{4}$ kr.

Grenka in glauberska sol, kila 10 kr.

Pšenična moka, kila od 14 kr. do 18 kr.

Dolenjsko vino.

Poleg starejših letnikov imam v zalogi tudi dobrega od lani, ktereга točim v svoji gostilni po 32 kr., v sodih pa ga prodajam po 16 kr. liter. Naročila iz dežele se točno izvršujejo.

Ana Maintinger,

prodajalka dolenjskih vin v Celovcu, Fröhlichove ulice št. 5.

Ilustrovan Narodni koledar

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil *Dragotin Hribar*. Dobiva se v „Narodni Tiskarni“, in v bukvarni J. Giontinjevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsebina: Popolen kalendar, koledar, kteremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzjavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Stiridesetletnica vladanja cesarja Franca Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

➔ Današnja številka obsega deset strani. ➔